

DADES CATALOGRÀFIQUES

Autoria	Carmela García (Lanzarote, 1964)
Lloc de producció	València
Lloc de procedència	IVAM
Títol/nom	<i>Mujeres libres</i> (Dones lliures)
Data	2017
Mesures	120 x 150 cm
Materials/tècnica	Fotografia; tinta sobre paper baritat
No Inventari	2017.042.001
Ubicació en el museu	IVAM

DESCRIPCIÓ

La peça és una fotografia de gran format en la qual apareixen quatre dones pertanyents a l'associació "Mujeres Libres", fundada en 1936. Les quatre dones es mostren imponents davant de la façana del Col·legi de l'Art Major de la Seda de València i miren desafiadors a la càmera. La fotografia s'emmarca en el projecte realitzat ex professo per l'artista per a la Galeria 6 de l'IVAM l'any 2017, en el qual va oferir la seua particular visió del context específic de la ciutat de València, connectant-la amb els mitjans –fonamentalment fotografia, però també vídeo, dibuix o instal·lacions– i els temes amb els quals ha treballat al llarg de la seua trajectòria. Així mateix, l'obra plasma una de les línies que han marcat les adquisicions del museu en els últims anys: la centrada en artistes de col·lectius poc presents en la col·lecció fins al moment, com són les dones o el col·lectiu LGTBIQ+.

RELECTURA

Tema Relacionat	Rols de gènere Identitat de gènere Gènere i espai
Relectura	<i>Mujeres libres</i> va ser produïda per a la mostra <i>Carmela García. Imatges de(l) poder-cartografia de l'invisible</i> (2017). L'exposició entroncava amb la trajectòria de l'artista, marcada per la recuperació de dones del passat, la seua presa de poder a partir de l'espai públic, la sororitat i la desconstrucció d'una identitat femenina en singular. La primera part de l'exposició –situada en la planta baixa de la Galeria 6– estava conformada per un gran mapa conceptual que feia un recorregut visual i històric des dels anys trenta del segle XX, en el qual l'artista conjugava documentació, esquemes i anotacions, fotografies antigues i actuals de dones o de llocs emblemàtics i fins i tot fragments d'imatges com una tela de l'artista valenciana Manuela Ballester. Tot això recuperava la memòria de dones que han quedat relegades a l'oblit i que van lluitar activament pels seus drets. El mapa conceptual anava acompanyat de tretze fotografies de gran format en les quals dones pertanyents a associacions activistes, la història –i consegüentment la memòria– de les quals està molt lligada a la construcció d'identitats de gènere o la construcció del poder, posen en espais de la ciutat de València. Les dones, en ocupar aquells llocs, connecten amb el seu passat i el porten al present, el reactiven i el ressignifiquen. Ocupen un lloc que els havia sigut usurpat i, utilitzant un terme àmpliament difós pels feminismes actuals, s'apoderen. En la planta superior de la galeria el discurs era completat amb una videoinstal·lació en la qual es podia observar com l'equip de

futbol femení Les Heidis, del col·lectiu Lambda, prenia decisions a la sala de juntes de la Cambra de Comerç valenciana.

Una de les línies fonamentals que plantejava el projecte era la construcció de genealogies, és a dir, la recuperació de dones del passat posades en connexió amb les dones del present. Amb aquesta eina, s'obri la porta a la vertebració d'un futur diferent, un futur que no pot mancar de referents femenins que ens permeten construir una identitat sòlida i ser conscients que també les dones han de formar part del discurs públic. En aquest sentit, Carmela García beu de tota una tradició artística que, des que Judy Chicago creara la seua instal·lació ja clàssica *The Dinner Party* (El sopar, 1974-1979), ha apostat per aquella recuperació de figures amb nom de dona.

La segona clau interpretativa de l'obra de Carmela García és la sororitat, un altre concepte també difós pels feminismes més recents. Enfront de l'estereotip patriarcal segons el qual les dones competeixen entre si, l'artista recalca la necessitat de treballar des del col·lectiu, des del diàleg i l'horizontalitat. En el cas de *Mujeres libres*, el títol de la fotografia fa al·lusió a una associació d'origen anarquista creada en el context de la Guerra Civil espanyola. Encara que "Mujeres Libres" va ser dissolta amb l'establiment de la dictadura franquista, l'actual associació Dones Lliures del País Valencià es defineix com a hereua d'aquelles pioneres del feminisme valencià. Les quatre dones que apareixen en la foto són Berny Paoletti, Nathalie S. Ruiz, Josefina Juste i Emilia Moreno; totes elles, activistes i pertanyents en l'actualitat a l'organització. Els seus cossos basteixen un pont amb el passat en la imatge, dialoguen amb referents que apareixen en el mapa conceptual situat en la mateixa sala, el punt de partida de la qual és precisament Lucía Sánchez Saornil, una de les cofundadores de "Mujeres Libres" en 1936; o amb l'arxiu de Sara Berenguer, activista antifeixista valenciana que també va tindre un càrrec en l'organització. La contundència de la imatge fotogràfica i la genealogia en la qual s'integra és una clara mostra de la resistència femenina a través de l'associacionisme.

Finalment, la peça remarca l'ocupació de l'espai públic per part de les dones, històricament segregades a l'àmbit privat en la doctrina d'esferes separades que es va consolidar en el segle XIX. En les imatges de Carmela García, les dones ixen a conquistar els carrers, a vegades fins i tot a soles, de nit i torxa en mà com és el cas de la fotografia *Joves desobedients* (2017), que forma part del projecte. Amb les tretze fotografies que es van exposar en la mostra, es crea una nova cartografia de la ciutat de València en la qual les dones també són presents. El gran format de les fotografies, a més, crea un pont amb la pintura d'història del segle XIX i permet a les dones formar part d'aquella història pública i col·lectiva que els ha sigut arrabassada.

GARCÍA, Carmela (2017): *Carmela García. Imágenes de(l) poder. Cartografías de lo invisible*, València, IVAM.

PERALTA SIERRA, Yolanda (2017): *Carmela García. Biblioteca de artistas canarios*, Santa Cruz de Tenerife, Gobierno de Canarias.